

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НПУ імені М.П.Драгоманова
Факультет соціально-економічної освіти та управління

„ЗАТВЕРДЖЕНО”

на засіданні приймальної комісії
НПУ ім. М.П. Драгоманова
протокол № __ від " __ " березня 2018 р.
Голова приймальної комісії
р. _____ В.П. Андрущенко

„РОЗГЛЯНУТО”

на засіданні Вченої ради
факультету соціально-економічної освіти
та управління
протокол № __ від " __ " лютого 2018
Голова Вченої ради
_____ В.Б.Євтух

ПРОГРАМА
вступного фахового випробування
з соціальної педагогіки

для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства,
при вступі на навчання для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня

«Бакалавр»

на базі здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня

«Молодший спеціаліст»

Напрямок підготовки : 6.010106 « Соціальна педагогіка»

Київ 2018

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Процеси суспільно-економічних трансформацій в Україні визначають зміну пріоритетів державної соціальної політики, що, в свою чергу, обумовлює розвиток соціальної педагогіки як теорії та професійної діяльності. На сьогоднішній день постає необхідність підготовки фахівців соціально-педагогічної роботи, що працюють як в освітній так і соціальній сфері.

З огляду на трансформацію ступеневої підготовки фахівця в умовах вищого навчального закладу особливого значення набуває розробка теоретичних основ підготовки бакалаврів за напрямом «Соціальна педагогіка».

Програма вступних екзаменів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» передбачає виявлення рівня готовності сучасного фахівця соціальної сфери до: визначення ефективних умов соціалізації особистості в сучасному суспільстві; вивчення дії об'єктивних і суб'єктивних факторів соціального середовища, характеру їх впливу на формування особистості; дослідження закономірностей та перспектив соціальної взаємодії особистості та середовища; розробки механізмів регулювання та корекції відносин особистості та суспільства.

Майбутні бакалаври мають виявити **знання**: сутності соціальної педагогіки як науки; принципів та методів соціально педагогічної діяльності; особливостей соціалізації особистості в різних мікросоціумах; попередження негативного впливу факторів соціального середовища на особистість; характеристики загальних технологій соціально-педагогічної діяльності і технологій організації соціально-педагогічної роботи з різними групами клієнтів; можливостей та умов ефективної реалізації загальнонаукових та специфічних методів в практиці соціально-педагогічної роботи .

Абітурієнти мають виявити такі **вміння**: аналізувати різні фактори впливу на соціалізацію особистості; диференціювати зміст діяльності відповідно до різних об'єктів, суб'єктів та напрямів соціально-педагогічної роботи; проектувати соціально-педагогічну роботу спрямовану на саморозвиток особистості дитини чи молодої людини, сприяти реалізації її творчого потенціалу, здібностей, задатків, активізації зусиль клієнтів (індивідів, груп, спільнот) на вирішення власних проблем .

Програма містить у собі один модуль: I – «Соціальна педагогіка» (14 тем).

Білеті вступних екзаменів передбачають три питання. Пропонується така система оцінювання. Максимальна оцінка – 200 балів. З них:

- 1 питання – максимально 60 балів
- 2 питання – максимально 60 балів
- 3 питання – максимально 80 балів

Відповідно: 0 – 99 «низький»; 100 – 139 «задовільний»; 140-169 «достатній»; 170-200 «високий».

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ АБІТУРІЄНТА НА ВСТУПНОМУ ФАХОВОМУ ВИПРОБУВАННІ

(ТІЛЬКИ ДЛЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ)

<i>За шкалою універси- тету</i>	<i>Визначення</i>	<i>Характеристика відповідей абітурієнта</i>	
		<i>на питання теоретичного змісту</i>	<i>на питання практичного змісту</i>
0-99 бали	Низький	Абітурієнт проявив поверхові, фрагментарні теоретичні знання і не обізнаність щодо методів та форм відповідної роботи та (або) не спроможність до оцінки результату власної діяльності.	Абітурієнт не здатний розв'язати практичні завдання через невміння чітко визначити мету, розробити та реалізувати план відповіді щодо надання соціальної допомоги.
100-139 балів	Задовільний	Абітурієнт виявив достатню теоретичну підготовку з програмного матеріалу, вміння викласти окремі його положення, логічно розмірковує при характеристиці соціального випадку, дає логічні твердження щодо структури надання соціально-педагогічної допомоги	В процесі розв'язання практичного завдання абітурієнт продемонстрував здатність до вирішення окремих складових визначеної проблеми, володіння певними методами роботи і часткову спроможність до оцінки результату власної діяльності.
140-169 балів	Достатній	Абітурієнт виявив достатній рівень теоретичної підготовки з програмного матеріалу, вміння послідовно його викласти. Не виявив спроможності до загальної оцінки результату власної	В процесі розв'язання практичного завдання абітурієнт продемонстрував не використовував лише стандартні способи вирішення визначеної проблеми, володів основними формами і

		соціальної діяльності, так і діяльності клієнта, так і діяльності клієнта	методами роботи.
170-200 балів	Високий	Абітурієнт виявив високий рівень теоретичної підготовки, вміння аналізувати наукову літературу зі спеціальності, логічно та послідовно викладати теоретичний матеріал, робити висновки.	У процесі виконання практичних завдань абітурієнт виявив здатність формулювати конкретну мету, відповідну до суті визначеної проблеми, творчий підхід до розробки та втілення плану її досягнення, вдале володіння необхідними формами і методами роботи, а також спроможність до всебічної оцінки результату власної діяльності, та діяльності клієнта.

Якщо абітурієнт під час вступного випробування з конкурсного предмету набрав від 0-99 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі до НПУ імені М. П. Драгоманова.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, хто приймав участь у випробуванні після закінчення іспиту.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

I. Соціальна педагогіка

Тема 1. Предмет та завдання соціальної педагогіки

Сутність соціальної педагогіки як науки. Предмет та завдання соціальної педагогіки. Зв'язок соціальної педагогіки з іншими науками та галузями суспільної практики. Місце соціальної педагогіки в системі педагогічних наук.

Тема 2. Становлення та розвиток соціально-педагогічної практики

Князь Володимир як засновник системи соціальної опіки. “Руська правда” Ярослава Мудрого – прообраз сучасних соціальних програм. Питання соціальної підтримки в “Духовній” Володимира Мономаха. Традиції соціальної підтримки населення за часів козацтва. Соціально-благодійна діяльність українських братств. Сільська громада як осередок соціального захисту нужденних. Особливості соціальної підтримки населення в Україні в кінці XIX на початку XX ст. Соціально-педагогічна діяльність у 20-30 роки XX ст. Характеристика соціально-педагогічної практики наприкінці XX початку XXI століття.

Тема 3. Основні поняття соціальної педагогіки

Соціалізація – базова категорія соціальної педагогіки. Характеристика соціального виховання як складової соціалізації особистості. Соціальне середовище як необхідна умова соціалізації особистості. Соціальна адаптація, її різновиди.

Структура соціально-педагогічної діяльності. Характеристика її суб’єктів та об’єктів. Поняття принципів соціально-педагогічної діяльності, їх класифікація. Функції соціально-педагогічної роботи соціального педагога.

Тема 4. Нормативно-правове забезпечення соціально-педагогічної діяльності

Законодавча база України щодо забезпечення соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю. Характеристика прав дитини. Основні напрямки соціально-правової діяльності фахівців в українському суспільстві. Діяльність соціального педагога щодо захисту прав дітей та молоді.

Тема 5. Сім’я як провідний фактор соціалізації особистості

Сім’я як мала група та соціальний інститут. Соціалізуючі функції сім’ї. Параметри сім’ї. Функції сім’ї як соціального інституту. Типологія сімей. Напрями соціально-педагогічної роботи з сім’єю. Соціально-педагогічна підтримка сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Сімейні та державні форми виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Особливості соціалізації дітей у закладах інтернатного типу.

Тема 6. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю з інвалідністю

Поняття інвалідності. Характеристика видів відхилень у здоров’ї. Типологія дитячої інвалідності. Причини відхилень у здоров’ї. Зміст та напрямки реабілітації дітей з інвалідністю.

Тема 7. Девіантна поведінка дітей та молоді

Поняття девіантної поведінки. Характеристики девіантної поведінки. Причини соціальних відхилень в поведінці неповнолітніх. Поняття „важковиховуваний” в соціальній педагогіці. Види делінквентної поведінки. Особливості адиктивної поведінки неповнолітніх. Поняття наркотиків та наркогенних речовин. Наркоманія, токсикоманія, алкоголізм як різновиди хімічної залежності. Ознаки узалежненої поведінки. Стадії наркотичної залежності. Характеристика суїцидальної поведінки.

Тема 8. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю в зарубіжних країнах

Історичні та соціокультурні засади розвитку соціальної роботи за рубежем. Соціально-педагогічна допомога дітям та молоддю за кордоном. Виникнення та розвиток соціальної педагогіки в Німеччині.

Розвиток соціально-педагогічної роботи у Великобританії: традиції та сучасні підходи. Особливості допомоги дітям та молоді в сучасній Великобританії. Соціальна опіка дітей у Великобританії.

Основні аспекти соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю у США та Канаді.

Тема 9. Технології соціально-педагогічної роботи: сутність та специфіка

Поняття технологій соціально-педагогічної роботи. Особливості технологій соціально-педагогічної роботи. Базові технології соціально-педагогічної роботи: технології профілактики, реабілітації, корекції, супроводу тощо. Застосування в соціально-педагогічній роботі психологічних, соціальних технологій та технологій соціальної роботи. Умови реалізації соціально-педагогічних технологій.

Тема 10. Методи соціально-педагогічної роботи

Методи соціально-педагогічної діяльності. Психологічні методи в практиці соціально-педагогічної роботи (психодіагностика, психокорекція, психологічне консультування, психотерапія, соціально-психологічний тренінг). Соціологічні методи (аналіз соціуму, моніторинг, фокус-група). Педагогічні методи (методи формування свідомості, методи стимулювання, методи організації діяльності, методи самовиховання). Методи соціально-педагогічної діяльності: «рівний-рівному»; метод соціальної вуличної роботи, метод роботи в громаді.

Тема 11. Організаційні форми соціально-педагогічної роботи

Поняття «форми соціально-педагогічної роботи». Класифікація організаційних форм соціально-педагогічної роботи. Специфіка застосування форм соціально-педагогічної роботи в роботі з різними групами клієнтів. Індивідуальні, групові та масові форми соціально-педагогічної роботи. Особливості їх використання в практиці соціально-педагогічної роботи, специфіка застосування в роботі з різними групами клієнтів.

Тема 12. Педагогічні методи в соціально-педагогічній роботі

Методи переконання. Соціально-педагогічні умови успішного використання переконання. Метод навчання та прийоми його застосування. Приклад в системі формування свідомості клієнтів соціально-педагогічної роботи. Форми застосування методів формування свідомості. Характеристика методів стимулювання. Характеристика і значення методів організації діяльності. Особливості використання ігрових технік в соціально-педагогічній роботі. Психолого-педагогічні умови застосування гри в соціально-педагогічній роботі.

Тема 13. Технології соціально-педагогічної роботи з різними групами клієнтів

Завдання соціально-педагогічної роботи з сім'єю. Типологія видів сімей, що потребують допомоги та підтримки соціального педагога. Технології діагностики сімейних стосунків. Соціально-педагогічні паспортизація сім'ї.

Технологічні основи здійснення соціально-педагогічного супроводу клієнтів з обмеженими можливостями. Завдання соціального педагога в роботі з дітьми та молоддю з обмеженими можливостями.

Технології виявлення, діагностики обдарованості. Соціально-педагогічні установи, що працюють з обдарованою молоддю. Діяльність соціального педагога в будинках творчості, клубах, студіях.

Тема 14. Технологізація волонтерської роботи в соціально-педагогічній діяльності

Технологічні аспекти формування та розвитку волонтерського руху в умовах сьогодення. Характеристика соціальних програм, проектів та акцій у яких беруть участь волонтери. Діяльність волонтерів в системі формування здорового способу життя. Робота волонтерів з клієнтами з обмеженими можливостями

4. СТРУКТУРА БІЛЕТУ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА Факультет соціально-економічної освіти та управління

Освітньо-кваліфікаційний рівень: «Бакалавр»

Галузь знань: 0101 Педагогічна освіта

Напрямок підготовки: 6.010106 Соціальна педагогіка

На базі освітньо-кваліфікаційного рівня «Молодший спеціаліст»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

- 1. Розкрити зміст понять „предмет” та „завдання” соціальної педагогіки.*
- 2. Охарактеризувати зміст та форми соціальної профілактики.*
- 3. Розробити умови змагання для старшокласників.*

Затверджено на засіданні Приймальної комісії НПУ ім. М.П. Драгоманова

Протокол №__ від « » _____ 2018 р.

Голова фахової комісії

проф. Євтух В.Б.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Активні методи просвітницької діяльності у профілактиці ВІЛ/СНІДу та ризикованої поведінки: посібник для спеціалістів приймальників-розподільників, притулків для неповнолітніх та виховних колоній / За заг. ред Вайноли Р.Х., Лях Т.Л.. – К.: ДКБ „Ротекс”, 2007. – 190 с.
2. Алексеєва В. О. Технології соціальної роботи з дезадаптованими дітьми та молоддю / Валентина Алексеєва, Лілія Костриці. – К.: Шк. Світ, 2009. – 120 с.
3. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях. – К.: Центр навчальної літератури, 2003 – 134 с.
4. Вайнола Р. Х. Технологізація соціально-педагогічної роботи: теорія та практика : навч. посіб. / Р. Х. Вайнола // за ред. С. О. Сисоєвої. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. – 134 с.
5. Вайнола Р. Х. Технології соціально-педагогічної роботи : курс лекцій для студентів спеціальності „Соціальна педагогіка” / Р. Х. Вайнола. – К. : КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2008. – 152 с.
6. Волонтерство: порадник для організатора волонтерського руху / Укладач Лях Т.Л. – К.: ВГЦ „Волонтер”, 2001. – 176 с.
7. Діяльність центрів ССМ по літньому оздоровленню дітей та молоді: // за заг. ред. Толстоухової С.В., Пінчук І.М. – К.: УДЦ ССМ, 2000 р.-208 с.
8. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери : за ред. І.Д. Зверєвої. – Київ, Сімферополь : Універсум, 2012. – 536 с.
9. Завадська Л.М. Технології професійної діяльності соціального педагога: Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2008. – 240 с.
10. Иванов И.П. Энциклопедия коллективных творческих дел. – М.: Педагогика, 1989. – 248 с.
11. Капська А.Й. Соціальний педагог і виховання особистості/ А.Й. Капська // Науковий часопис НПУ ім.М.П. Драгоманова. Серія №11 Соціальна робота. Соціальна педагогіка.: Зб. Наукових праць. – Випуск 19. – Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. – С. 3-10.
12. Капська А.Й. Технології соціальної роботи в зарубіжних країнах: навч. посіб. / А.Й. Капська, Л.М. Завацька, С.В. Грищенко – К.: Видавничий дім «Слово», 2012. – 248 с.
13. Лавриченко Н. М. Педагогіка соціалізації : європейські абрисы / Н. М. Лавриченко. – К. : ВІРА-ІНСАЙТ, 2000. – 444 с.
14. Лютий В. П. Технологія соціальної роботи : конспект лекцій / В. П. Лютий. – Розділ 1. – Загальні технології соціальної роботи. – К. : Академія праці і соціальних відносин, 2003. – 75 с.
15. Марафон дитячого дозвілля: Марафон дитячого дозвілля: Навчально-методичний посібник/ Укл. Л.О. Дубровська, В.Л. Дубровський, В.В. Ковнер та ін.; за ред. Л.О. Дубровської. – Ніжин: Видавництво НДУ ім. М.Гоголя, 2007. – 315 с.
16. Методика освіти „рівний-рівному” / Лещук Н., Зимівець Н., Авельцева Т. та ін. – К.: Міленіум, 2002. – 132 с.

17. Організація і технології соціальної роботи з дітьми вулиці. Навч. посіб. /За ред. Капської А.Й. – К.: Ліга Соціальних працівників України, 2003. – 260с
18. Оржехівська В. М. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх. – К.: ВіАН, 1996. – 352 с
19. Петрочко Ж. В. Основи соціально-правового захисту особистості : [навч. посіб.] / Ж. В. Петрочко. – К. : Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2009. – 348 с.
20. Сидорчук М.С. «Соціально-педагогічна робота з дітьми в умовах центрів соціально-психологічної реабілітації» (для фахівців соціальної сфери) / М.С. Сидорчук; [за ред. проф. А.Й.Капської]. – Луцьк: Терен, 2015. – 76 с.
21. Сидорчук М.С. Інтерактивні заняття у роботі зі старшими підлітками в умовах центрів соціально-психологічної реабілітації: тренінгова програма / М.С.Сидорчук; [За ред. проф. А.Й.Капської]. – Луцьк: Терен, 2015. – 96 с.
22. Сорочинська В.Є. Організація роботи соціального педагога: Навчальний посібник. - К.:Кондор, 2005. - 198 с.
23. Соціальна педагогіка : мала енциклопедія / за заг. ред. І. Д. Зверевої. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 336 с.
24. Соціальна педагогіка : навч. посіб. / [О. В. Безпалько, І. Д. Зверева, Т. Г. Веретенко та ін.] ; за ред. О. В. Безпалько. – К. : Академвидав, 2013. – 312 с.
25. Соціальна педагогіка: Підручник. 5-те вид. виправ. та доп. / За ред. проф. А.Й.Капської. – К.: Слово, 2011. – 488с.
26. Соціальна робота: Технологічний аспект: навч. посібник / За ред. проф. А.Й. Капської. – К.: ДЦССМ, 2004. – 364 с.
27. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю з обмеженими функціональними можливостями / За ред А.Й. Капської. – К.: ДЦССМ, 2003. – 146 с.
28. Тематична зміна у дитячому закладі оздоровлення та відпочинку : [метод. посіб.] / О. В. Биковська, Р. Х. Вайнола, Ж. В. Петрочко; за заг. ред. Ж. В. Петрочко. – К.: , 2010. – 324с.
29. Технологізація волонтерської роботи в сучасних умовах. /За ред. проф. А. Й. Капської. – К.: 2001. – 140с.
30. Технології соціально-педагогічної діяльності : нав. посіб. / [Н. В. Заверико, Ю. Р. Мацкевіч, О. В. Пономаренко та ін.] ; за заг. ред. Н. В. Заверико. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2014. – 280 с.
31. Технології соціально-педагогічної роботи сім'ями / А. Й. Капська, О.Ю. Міхеєва, І.В. Пеша, М.Г. Соляник // Навчально-методичний посібник. - К.: Видавничий дім «Слово», 2015. – 328 с.
32. Тимошенко (Стрелковська) А.Л. Соціальна та комерційна реклама: спільне та відмінне / Соціальна робота в Україні: теорія і практика: науково-методичний журнал. – К., 2006. - №2. С. 41-50.
33. Трубавіна І.М. Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю. – К.: ДЦССМ, 2002. – 132 с.